

ZESZYT NR 12 (2015)

ekonomia

międzynarodowa

<https://doi.org/10.18778/2082-4440.12.01>

Ekonomia Międzynarodowa
Nr 12 (2015)

Wydawca: Uniwersytet Łódzki
(Publisher: University of Lodz)

www.ekonomia-m.pl

ISSN: 2082-4440 – wydanie papierowe (paper edition)

ISSN: 2300-6005 – wydanie elektroniczne (electronic edition)

Wersja elektroniczna czasopisma jest wersją referencyjną
(Electronic edition is the reference version of the journal)

Wpływ porozumień handlowych na synchronizację gospodarki meksykańskiej z gospodarką światową

Wojciech Grabowski*, Ewa Stawasz**, Justyna Wieloch***

Wprowadzenie

Synchronizacja cykli koniunkturalnych to ważna kwestia w teorii optymalnych obszarów walutowych (OOW). Była ona przedmiotem szczególnego zainteresowania w analizie kosztów i korzyści prowadzonej przed utworzeniem Europejskiej Unii Gospodarczej i Walutowej. Jak wskazywali A. Rose i J. Frankel, autorzy tezy o endogeniczności kryteriów OOW, wspólna waluta istotnie przyczynia się do wzrostu wymiany handlowej w krajach, które się nią posługują. W dalszej kolejności powinno to prowadzić do synchronizacji ich cykli koniunkturalnych. Zgodnie z klasyczną teorią OOW efekt zbieżności powinien nastąpić przed utworzeniem wspólnego obszaru walutowego, natomiast zgodnie z tezą o endogeniczności będzie on wynikiem wprowadzenia wspólnej waluty (por. Tchorek 2010).

Meksyk nie należy do żadnego ugrupowania walutowego. Od 1994 r. obowiązuje w nim mechanizm płynnego kursu walutowego. Nie ma też oficjalnych planów w zakresie integracji walutowej na kontynencie północnoamerykańskim. W związku z tym rozważania nad zbieżnością cyklu koniunkturalnego Meksyku z cyklami innych krajów nie będą prowadzone w kontekście jego uczestnictwa w jakimkolwiek ugrupowaniu walutowym. Meksyk jest jednak sygnatariuszem wielu porozumień handlowych, zawartych głównie z krajami obu Ameryk, ale także z krajami europejskimi. Najważniejszym z nich jest utworzone w 1994 r. Północnoamerykańskie Porozumienie o Wolnym Handlu (North American Free

* Wojciech Grabowski – dr nauk ekonomicznych, Uniwersytet Łódzki, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny, Katedra Modeli i Prognoz Ekonometrycznych.

** Ewa Stawasz – mgr, Uniwersytet Łódzki, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny, Katedra Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych.

*** Justyna Wieloch – mgr, Uniwersytet Łódzki, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny, Katedra Wymiany Międzynarodowej.

Trade Agreement – NAFTA). Dlatego też oczekuje się silnego zsynchronizowania cyklu koniunkturalnego Meksyku z cyklem Stanów Zjednoczonych, a także – w mniejszym stopniu – Kanady.

Celem artykułu jest sprawdzenie, czy zawarcie przez Meksyk porozumień handlowych z poszczególnymi krajami amerykańskimi i europejskimi doprowadziło do zwiększenia synchronizacji ich cykli koniunkturalnych. Wyniki badania ułatwią ocenie, czy gospodarka meksykańska jest podatna na szoki zewnętrzne, a także prognozowanie wzrostu PKB Meksyku na podstawie informacji dostarczanych przez gospodarkę światową.

Porozumienia handlowe Meksyku z innymi krajami

Światowa Organizacja Handlu (World Trade Organization – WTO) wyróżnia formy integracji, które tylko częściowo pokrywają się z przedstawioną przez Béla Balassę klasyfikacją, powszechnie wykorzystywaną w rozważaniach teoretycznych (por. Balassa 1961)¹.

Najmniej zaawansowaną formą integracji jest przyjęta na mocy Układu Ogólnego w sprawie Taryf Celnych i Handlu w 1979 r. Partial Scope Agreement (PSA). Zgodnie z wprowadzoną tzw. klauzulą przyzwolenia, kraje rozwijające się są bardziej uprzywilejowane i uczestniczą w PSA w większym stopniu. Analizowana klauzula określa wyjątki, na mocy których strony umowy mogą przyznać korzystniejsze warunki handlu z krajami rozwijającymi się zarówno w zakresie ograniczeń taryfowych, jak i pozataryfowych (por. Śledziwska 2012). Preferencyjne traktowanie krajów rozwijających się ma na celu ułatwienie handlu z nimi i promowanie go (por. WTO Legal Text 1979).

Następne w kolejności – według stopnia integracji – są strefa wolnego handlu oraz unia celna (por. GATT 1994 art. XXIV). Zgodnie z art. XXIV GATT, jeśli partnerzy zdecydują się na utworzenie strefy wolnego handlu, zewnętrzne stawki celne nie mogą zostać podniesione, natomiast w przypadku powołania unii celnej wysokość wspólnej, zewnętrznej taryfy celnej nie może być wyższa od stawek obowiązujących w poszczególnych krajach przed utworzeniem unii. Kluczowym założeniem integracji na mocy przepisów WTO jest pełna wymiana preferencji, a więc taka, która odnosi się do całego handlu (*substantially all the trade*) wszystkimi produktami pochodzącymi z krajów członkowskich.

Najwyższą formą integracji wyróżnianą przez WTO jest integracja ekonomiczna (Economic Integration Agreement – EIA) poszerzająca zakres liberalizacji współpracy o wolny handel usługami. Zgodnie z art. V Układu Ogólnego w sprawie Handlu Usługami integracja ekonomiczna zakłada całkowity brak

¹ Wyróżnił on następujące formy integracji: strefę wolnego handlu, unię celną, wspólny rynek, unię gospodarczą oraz integrację całkowitą (por. B. Balassa, *The Theory of Economic Integration*, R.D. Irwin, Homewood, Illinois 1961, s. 1).

dyskryminacji w odniesieniu do znaczącego zakresu sektorowego. Gdy stroną umowy są kraje rozwijające się, zgodnie z klauzulą przyzwolenia, możliwa jest asymetryczna liberalizacja handlu usługami.

Podstawą funkcjonowania NAFTA jest powołana w 1986 r. strefa wolnego handlu pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Kanadą (CUSFTA – Canada United States Free Trade Agreement). Główne cele umowy to m.in. rozwiązanie obustronnych problemów w handlu samochodami oraz korzystanie z subsydiów i cel wyównawczych, a także prowadzenie inwestycji oraz stosunków handlowych. Ponadto utworzenie CUSFTA miało na celu ustanowienie przejrzystych zasad dotyczących wymiany usług oraz liberalizacji rynku finansowego (por. Czerewasz 2003). Inne kwestie regulowane przez CUSFTA dotyczyły liberalizacji wymiany usług, również usług sektora bankowego, a także lokowania inwestycji (por. Latoszek, Proczek 2006).

W tym samym okresie w Meksyku panował kryzys gospodarczy, któremu towarzyszyło zadłużenie na poziomie 92 mld USD. Sytuacja kraju nie sprzyjała kontaktom handlowym z innymi państwami kontynentu. W ramach przeprowadzanych reform m.in. restrukturyzowano spłatę rat kapitałowych oraz refinansowano płatności odsetek, zaciągając nowe kredyty. Reformy strukturalne zostały sfinansowane ze środków Banku Światowego; zamiast licencjonowania importu wprowadzono powszechny system celny, znacznie obcięto wydatki budżetu, podjęto także walkę z hiperinflacją i zdecydowano o prywatyzacji wybranych sektorów gospodarki, np. sektora bankowego, przemysłowego czy telekomunikacyjnego (por. Liberska 1991). Istotnym elementem mającym się przyczynić do wyjścia gospodarki Meksyku z kryzysu był *programa maquilladora*, w ramach którego meksykański rząd oferował ulgi podatkowe oraz pomoc prawną i uproszczone procedury tworzenia przedsiębiorstw montujących w Meksyku produkty z importowanych części. Dzięki programowi Stany Zjednoczone mogły czerpać korzyści z różnicy w kosztach pracy, a Meksyk otrzymywał jedną trzecią wolnodewizowych wpływów do budżetu państwa (Latoszek, Proczek 2006, s. 455). Dzięki zawartemu porozumieniu rozwijały się również przygraniczne regiony obu krajów.

Polepszenie sytuacji gospodarczej zwiększyło atrakcyjność Meksyku oraz jego wiarygodność jako partnera w międzynarodowej wymianie handlowej. Pozytywne zmiany zachodzące w tamtym okresie zwiększyły zainteresowanie Meksyku umową podobną do CUSFTA. W latach 1985–1989 przedstawiciele administracji Meksyku i Stanów Zjednoczonych podpisali trzy najistotniejsze porozumienia, do których należało Porozumienie Dotyczące Subsydiów i Cel Neutralizujących Subsidia, Porozumienie Dotyczące Zasad i Procedur Konsultacyjnych w Stosunkach Handlowych i Inwestycyjnych, Porozumienie Dotyczące Rozmów Ułatwiających Handel i Inwestycje (por. Gwiazda 1998).

W czerwcu 1990 r. podjęto decyzję o rozpoczęciu negocjacji amerykańsko-meksykańskich w sprawie porozumienia o wolnym handlu. Dokładnie rok

później rozpoczęły się rozmowy z trzecią stroną porozumienia, czyli Kanadą. Proces ratyfikacji przebiegał w różnym tempie w każdym z państw członkowskich, jednak ostatecznie NAFTA weszło w życie 1 stycznia 1994 r. (por. Rymarczyk, Wróblewski 2006).

Meksyk jest stroną wielu porozumień handlowych, głównie o charakterze PSA lub strefy wolnego handlu. Najważniejszym z nich, głównie ze względu na potencjał gospodarczy krajów członkowskich, jest NAFTA, dlatego też autorzy poświęcili najwięcej uwagi właśnie temu ugrupowaniu. Podstawą funkcjonowania NAFTA jest umowa North American Free Trade Agreement. W jej pierwszej części, zgodnie z Artykułem XXIV GATT, powołano strefę wolnego handlu. W umowie nie sprecyzowano zakresu podmiotowego strefy, co oznacza, że pozostaje ona otwarta dla nowych uczestników. Cele ugrupowania zostały zdefiniowane w art. 102 umowy; należą do nich:

1. przyznanie sygnatariuszom klauzuli najwyższego uprzywilejowania;
2. eliminacja barier w handlu oraz ułatwienie transgranicznego przepływu towarów i usług;
3. promocja uczciwej konkurencji;
4. zwiększenie możliwości inwestycyjnych;
5. zapewnienie ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej;
6. tworzenie procedur rozstrzygania sporów handlowych;
7. ustanowienie ram dla dalszej trójstronnej, regionalnej i wielostronnej współpracy w celu zwiększania korzyści z NAFTA.

Tabela 1 zawiera daty podpisania poszczególnych porozumień handlowych między Meksykiem a kolejnymi krajami. Warto zauważyć, że większość porozumień ma charakter strefy wolnego handlu, co jest zgodne z ogólnoswiatowymi trendami. Wynika to z łatwych – w porównaniu z wyższymi formami integracji – formalnych procedur powołania takiego ugrupowania i jednocześnie dużych korzyści dyskontowanych w wyniku zniesienia ceł wewnętrznych.

Tabela 1. Porozumienia handlowe Meksyku z poszczególnymi krajami (por. Villareal 2012)

Partner	Porozumienie	Rok wejścia w życie porozumienia
Argentyna	Latin American Integration Association (LAIA)	1981
Boliwia	Latin American Integration Association (LAIA)	1981
Brazylia	Latin American Integration Association (LAIA)	1981
Chile	Chile-Mexico Free Trade Agreement	1999
Gwatemala	Mexico-Northern Triangle Free Trade Agreement	2000
Honduras	Mexico-Northern Triangle Free Trade Agreement	2000
Islandia	Mexico-European Free Trade Association	2004

Izrael	Israel-Mexico Free Trade Agreement	2000
Japonia	Japan – Mexico	2004
Kolumbia	Trójstronne porozumienie o wolnym handlu między Kolumbią, Meksykiem a Wenezuelą	1995
Kostaryka	Mexico-Costa Rica Free Trade Agreement	1995
Lichtenstein	Mexico-European Free Trade Association	2004
Nikaragua	Mexico-Nicaragua Free Trade Agreement	1998
Norwegia	Mexico-European Free Trade Association	2004
Peru	Peru-Mexico Free Trade Agreement	1987 (rozszerzenie 2005)
Szwajcaria	Mexico-European Free Trade Association	2004
Unia Europejska	EU – Mexico	2000
Urugwaj	Mexico-Uruguay Free Trade Agreement	2004
Wenezuela	Trójstronne porozumienie o wolnym handlu między Kolumbią, Meksykiem a Wenezuelą	1995

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji ze strony Światowej Organizacji Handlu.

Metodologia oraz wyniki estymacji

Wraz z rozwojem światowej gospodarki, liberalizacją przepływów handlowych i finansowych oraz powstawaniem kolejnych porozumień handlowych oraz wspólnych obszarów walutowych problem synchronizacji cykli koniunkturalnych budził coraz większe zainteresowanie ekonomistów. Powstawały zatem różne metody mierzenia stopnia synchronizacji.

Wiele badań poświęconych synchronizacji cykli koniunkturalnych opierało się na tradycyjnych współczynnikach korelacji liniowej Pearsona dla oczyszczonych z trendu szeregów wzrostu PKB obliczanych w ruchomych oknach; por. m.in. Imbs (2006), Artis i in. (2009), Dees, Zorell (2011). Abiad i in. (2013) zaproponowali mierzenie stopnia synchronizacji cykli koniunkturalnych za pomocą następującej miary natychmiastowej quasi-korelacji:

$$QCORR_{ijt} = \frac{(g_i - g_i^*)(g_j - g_j^*)}{\sigma_i^g \sigma_j^g}, \quad (1)$$

gdzie g_i oraz g_j oznaczają odpowiednio stopę wzrostu dochodu w kraju i oraz j w okresie t , natomiast g_i^* oraz σ_i^g (odpowiednio g_j^* oraz σ_j^g) oznaczają odpowiednio średnią i odchylenie standardowe z próby dla stopy wzrostu PKB w danym kraju. Za główną zaletę omawianego miernika autorzy uznali możliwość pomiaru stopnia synchronizacji w każdym okresie.

W niniejszym artykule proponujemy dodatkowo badanie odporności meksykańskiej gospodarki na szoki zewnętrzne. Dwuwymiarowy model VAR(S) jest punktem wyjścia sprawdzenia, czy wzrost PKB w Meksyku jest wrażliwy na szoki wzrostu pochodzące z innych krajów:

$$\begin{bmatrix} g_i \\ g_j \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \mu_i \\ \mu_j \end{bmatrix} + \sum_{s=1}^S \begin{bmatrix} \pi_i^s & \pi_j^s \\ \pi_j^s & \pi_i^s \end{bmatrix} \begin{bmatrix} g_{i-s} \\ g_{j-s} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \varepsilon_i \\ \varepsilon_j \end{bmatrix}, \quad (2)$$

Model (2) zapisany w reprezentacji wektorowego modelu średniej ruchomej VMA przyjmuje postać:

$$\begin{bmatrix} g_i \\ g_j \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \kappa_i \\ \kappa_j \end{bmatrix} + \sum_{s=0}^{\infty} \begin{bmatrix} \lambda_i^s & \lambda_j^s \\ \lambda_j^s & \lambda_i^s \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \varepsilon_{i-s} \\ \varepsilon_{j-s} \end{bmatrix}, \quad (3)$$

gdzie $\lambda_i^0 = \lambda_j^0 = 1$ oraz $\lambda_j^0 = \lambda_i^0 = 0$. Parametr λ_j^s należy interpretować jako reakcję wzrostu PKB dla i -tego kraju na skutek jednostkowego szoku wzrostu PKB dla j -tego kraju, który miał miejsce s okresów temu (por. Lutkepohl 1993; Staszewska-Bystrova 2009; Welfe 2009). W badaniu ograniczamy się do dwuwymiarowych modeli VAR, ponieważ najwyższą dostępną (jeśli chodzi o możliwość zgromadzenia danych) częstotliwością dla stóp wzrostu PKB jest częstotliwość kwartalna.

Dla par obejmujących Meksyk i inny kraj obliczono wartość miernika (1) oraz przeprowadzono badania analizy reakcji na impuls. Badaniem objęto grupę składającą się na ogół z krajów rozwiniętych, które uczestniczą w porozumieniu handlowym z Meksykiem. Jeśli chodzi o kraje, w przypadku których porozumienie handlowe weszło w życie w 2000 r. lub później, rozważane są trzy podokresy:

1. podokres poprzedzający podpisanie porozumienia handlowego przez dany kraj z Meksykiem;
2. podokres następujący po podpisaniu porozumienia handlowego a poprzedzający globalny kryzys finansowy;
3. podokres następujący po upadku banku Lehman Brothers.

W odniesieniu do krajów, w przypadku których porozumienie handlowe weszło w życie w połowie lat 90., rozważanie podokresu poprzedzającego podpisanie porozumienia nie wchodziło w grę ze względu na niewielką liczbę dostępnych obserwacji. Współczynniki natychmiastowej quasi-korelacji obliczono dla każdego kwartału, a następnie zostały obliczone średnie w poszczególnych podokresach. Odnośnie do estymacji parametrów modeli VAR i analizy odpowiedzi na impuls konieczne było połączenie podokresów 2. i 3. w przypadku krajów podpisujących porozumienie po 1999 r. oraz badanie dla całego okresu w przypadku takich krajów jak Kanada czy Stany Zjednoczone. Tabela 2 prezentuje wyniki obliczania mierników natychmiastowej quasi-korelacji oraz analizy odpowiedzi na impuls.

Tabela 2. Ocena stopnia synchronizacji cykli koniunkturalnych gospodarki Meksyku z gospodarką światową na podstawie dwóch mierników

Kraj	Miernik natychmiastowej quasi-korelacji (średnia dla podokresu)			Odpowiedź zmian PKB na skumulowany (po czterech okresach) impuls polegający na zaburzeniu szoku związanego z danym krajem o jedno odchylenie standardowe		
	Podokres 1.	Podokres 2.	Podokres 3.	Podokres 1.	Podokresy 2.–3.	
Austria	0,13	0,58	0,74	-0,0094	0,0448*	
Belgia	0,25	0,56	0,52	0,0070*	0,0445*	
Czechy	-0,17	-0,01	0,37	0,0079	0,0085	
Dania	0,13	0,69	0,69	0,0047	0,0002	
Estonia	-0,66	-0,16	0,76	-0,0403*	0,0500*	
Finlandia	-0,10	0,37	0,82	-0,0416	0,0292*	
Francja	0,21	0,32	0,68	-0,0294	0,0331*	
Hiszpania	0,13	-0,08	0,06	-0,0031	0,0189*	
Holandia	0,29	0,54	0,63	0,0094	0,0217	
Irlandia	0,22	-0,02	0,37	-0,0012	0,0181	
Islandia	-0,05	-0,03	0,35	-0,0131	0,0267	
Izrael	0,01	0,65	0,23	-0,0113	0,0230*	
Japonia	-0,18	-0,13	0,58	0,0054	0,0409*	
Kanada	-	0,74	0,85	-	0,0056	
Łotwa	0,10	-0,12	0,67	-0,0182*	0,0021	
Niemcy	-0,19	0,18	0,79	-0,0582*	0,0239*	
Norwegia	0,34	0,27	0,79	-0,0100	0,0185	
Polska	0,16	-0,14	0,30	0,0247	0,0207	
Portugalia	0,24	0,20	-0,18	-0,0014	0,0195	
Słowacja	-0,15	-0,40	0,75	-0,0117	0,0277*	
Stany Zjednoczone	-	0,43	0,48	-	0,0255*	
Szwajcaria	0,34	-0,16	0,74	0,0253*	0,0349*	
Szwecja	-0,21	0,65	0,53	-0,0491	0,0209	
Wielka Brytania	0,10	0,26	0,57	0,0206	0,0395*	

Źródło: obliczenia własne.

Uzyskane wyniki wskazują na wzrost skali synchronizacji meksykańskiego cyklu koniunkturalnego z cyklami koniunkturalnymi w innych krajach po wejściu w życie porozumień handlowych. Dotyczy to przede wszystkim wielu tzw. starych członków UE (np. Austrii, Belgii, Szwecji, Holandii), w przypadku których między pierwszym a drugim podokresem nastąpił gwałtowny wzrost miernika natychmiastowej quasi-korelacji. Znaczący wzrost synchronizacji cyklu koniunkturalnego Meksyku z cyklem koniunkturalnym tzw. nowych państw członkowskich UE (np. Estonii, Łotwy, Słowacji, Czech, Polski) nastąpił dopiero w trzecim podokresie. Może to wynikać z faktu, że wejście w życie porozumienia handlowego między krajami Europy Środkowo-Wschodniej a Meksykiem nastąpiło wraz z wejściem tych pierwszych do UE, czyli w połowie 2004 r. Okres między akcesem krajów byłego bloku komunistycznego a wybuchem globalnego kryzysu finansowego był tak krótki, że w jego czasie nie nastąpiła intensyfikacja wymiany handlowej między Meksykiem a analizowaną grupą krajów, dlatego synchronizacja cykli koniunkturalnych nastąpiła później.

Należy również zauważyć, że w trzecim podokresie cykl koniunkturalny Meksyku był szczególnie silnie zsynchronizowany z cyklem takich krajów jak Estonia, Łotwa, Słowacja, podczas gdy wartości miernika natychmiastowej quasi-korelacji dla Polski i Czech okazały się zdecydowanie niższe. Może to wynikać z tego, że podpisywanie kontraktów handlowych między firmami meksykańskimi a odpowiednimi korporacjami krajów bałtyckich czy Słowacji było łatwiejsze ze względu na usztywnienie kursu walutowego tych ostatnich krajów w stosunku do euro. Oprócz tego należy zauważyć, że Polska i Czechy relatywnie słabo odczuły negatywne skutki globalnego kryzysu finansowego, podczas gdy (ze względu na silne powiązanie z gospodarką amerykańską) Meksyk w 2009 r. przechodził głęboką recesję. Podokres obejmujący globalny kryzys finansowy cechuje się najwyższą wartością miernika natychmiastowej quasi-korelacji. Rezultat ten jest zgodny z oczekiwaniami ze względu na wysoką skalę powiązań między rynkami finansowymi w Stanach Zjednoczonych a rynkami finansowymi innych krajów rozwiniętych oraz jednoczesny transfer kryzysu finansowego do realnej sfery gospodarki. Miernik natychmiastowej quasi-korelacji przyjmuje jednak niskie wartości w trzecim podokresie, jeśli chodzi o takie kraje jak Hiszpania, Irlandia czy Portugalia. Wynika to zapewne z faktu, że peryferyjne kraje strefy euro, w odróżnieniu od innych gospodarek rozwiniętych, w latach 2010–2013 doświadczyły głębokiej recesji będącej następstwem kryzysu zadłużeniowego.

Bardzo wysoką wartość miernika natychmiastowej quasi-korelacji obserwujemy w przypadku Kanady w podokresach drugim i trzecim. Oznacza to, że porozumienie handlowe NAFTA odegrało znaczącą rolę w synchronizacji cykli koniunkturalnych krajów sygnatariuszy. Istotną rolę w synchronizacji cykli koniunkturalnych odegrało także porozumienie Economic Partnership Political Coordination and Cooperation Agreement. W przypadku pięciu krajów UE wartość miernika natychmiastowej quasi-korelacji przekroczyła 0,7 w trzecim podokresie.

Jeśli zaś chodzi o Mexico-European Free Trade Association, to należy zauważyć gwałtowny wzrost synchronizacji cyklu koniunkturalnego Meksyku z cyklami Norwegii czy Szwajcarii w okresie globalnego kryzysu zadłużeniowego. W przypadku Izraela czy Islandii nie nastąpił jednak gwałtowny wzrost miernika natychmiastowej quasi-korelacji.

Podpisanie porozumień handlowych między Meksykiem a poszczególnymi krajami doprowadziło także do gwałtownego wzrostu wrażliwości PKB Meksyku na szoki pochodzące z innych krajów będących sygnatariuszami tych układów. Porównując rezultaty okresu poprzedzającego zawarcie porozumień handlowych z wynikami obejmującymi kilka (kilkanaście) ostatnich lat, można zauważyć gwałtowny wzrost podatności gospodarki meksykańskiej na szoki zewnętrzne. O ile w pierwszym podokresie istotnie dodatnią odpowiedź na impuls można było zaobserwować tylko w przypadku Belgii i Szwajcarii, o tyle zaburzenie szoku związanego z 13 krajami o jedno odchylenie standardowe dla danego kraju doprowadziło do istotnej zmiany stopy wzrostu PKB Meksyku. Oznacza to, że stopa wzrostu PKB Meksyku stała się bardziej przewidywalna (na podstawie informacji z gospodarki światowej) wraz z wejściem w życie umów liberalizujących handel. Dobra koniunktura w gospodarce światowej coraz bardziej przyczynia się do poprawy sytuacji w Meksyku, natomiast globalna recesja przyczynia się do spowolnienia wzrostu gospodarczego w tym kraju. Główną rolę w zwiększaniu synchronizacji cyklu koniunkturalnego Meksyku z cyklami krajów rozwiniętych odgrywa kanał handlowy, o czym świadczy wzrost powiązań po podpisaniu porozumień handlowych.

Podsumowanie

W niniejszym artykule przedstawiono informacje o porozumieniach handlowych zawieranych między Meksykiem a krajami Ameryki Północnej, Ameryki Południowej oraz Europy. Wzrost kooperacji między Meksykiem a innymi partnerami był szczególnie silny w latach 90. XX w., w których kraj ten stał się członkiem NAFTA, a z krajami Unii Europejskiej podpisał Economic Partnership Political Coordination and Cooperation Agreement. W pierwszej dekadzie XXI w. nastąpiła dalsza intensyfikacja kooperacji w zakresie handlu – Meksyk podpisał Mexico-European Free Trade Association z Islandią, Norwegią oraz Szwajcarią, a także zwiększył współpracę w ramach Economic Partnership Political Coordination and Cooperation Agreement m.in. z krajami Europy Środkowo-Wschodniej.

Dzięki porozumieniom handlowym zwiększyła się skala wymiany towarów między sygnatariuszami umów. Nastąpił wzrost udziału handlu z krajami rozwijającymi się w całkowitej wymianie Meksyku. Sytuacja gospodarcza głównych partnerów handlowych Meksyku zaczęła odgrywać coraz większą rolę w wyjaśnianiu zmian PKB tego kraju. Doszło do wzrostu synchronizacji meksykańskie-

go cyklu koniunkturalnego z cyklami krajów rozwiniętych, a także wrażliwości na szoki pochodzące m.in. z Unii Europejskiej, Szwajcarii i Norwegii. Prognozowanie PKB w Meksyku na podstawie danych pochodzących z gospodarki światowej stało się łatwiejsze.

Wyniki wskazują na różnice między krajami związane z momentem oraz skalą wzrostu stopnia synchronizacji. O ile synchronizacja cykli koniunkturalnych tzw. starych członków Unii Europejskiej z cyklem meksykańskim nastąpiła tuż po 2000 r., o tyle w przypadku krajów Europy Środkowo-Wschodniej wzrost miernika natychmiastowej quasi-korelacji nastąpił dopiero po 2007 r. Uzyskane wyniki wskazują, że w okresie globalnego kryzysu finansowego nastąpił gwałtowny wzrost synchronizacji cyklu koniunkturalnego Meksyku z cyklami krajów rozwiniętych. Skala wzrostu wewnątrz Unii Europejskiej była jednak zróżnicowana. W przypadku tzw. starych krajów członkowskich zależała ona od sytuacji w okresie kryzysu zadłużeniowego, a w przypadku krajów Europy Środkowo-Wschodniej dominującą rolę odgrywał stopień powiązania waluty krajowej z euro.

Uzyskane wyniki mogą być rekomendacją dla innych krajów rozwijających się, których gospodarki są słabo powiązane z gospodarką światową. Przykład Meksyku pokazuje, że podpisanie porozumień handlowych oraz zwiększenie wymiany handlowej z krajami rozwiniętymi zwiększa prawdopodobieństwo dużej synchronizacji cyklu koniunkturalnego kraju rozwijającego się z krajami rozwiniętymi. W odniesieniu do konwergencji oraz skuteczności procesu doganiania gospodarek rozwiniętych przez gospodarki rozwijające się synchronizacja cykli koniunkturalnych odgrywa ważną rolę.

Bibliografia

- Abiad A., Furceri D., Kalemli-Ozcan S., Pescatori A. (2013), *Dancing Together? Spillovers, Common Shocks and The Role of Financial and Trade Linkages* [w:] *World Economic Outlook* (Washington: International Monetary Fund, October), s. 81–111.
- Artis M., Chouliarakis G., Harischandra P.K.G. (2009), *Business Cycle Synchronization since 1880*, Paper presented at the International Symposium on Business Cycle Behaviour in Historical Perspective, University of Manchester, June 2009.
- Czerewasz, K. (2003), *Procesy integracyjne w Ameryce Północnej*, Wydawnictwo Politechniki Białostockiej.
- Dees S., Zorell N. (2011) *Business cycle synchronization. Disentangling trade and financial linkages*, ECB Working Paper, No. 1322.
- General Agreement on Tariffs and Trade (1994).
- Gwiazda A. (1998), *Globalizacja i regionalizacja gospodarki światowej*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń.

- Imbs J. (2006) *The real effects of financial integration*, Journal of International Economics, nr 68, s. 296–324.
- Latoszek E., Proczek M. (2006), *Organizacje międzynarodowe we współczesnym świecie*, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa.
- Liberska B. (1991), *Strategia rozwiązywania kryzysu zadłużenia w Ameryce Łacińskiej*, Uniwersytet Jagielloński, Kraków.
- Lutkepohl H. (1993), *Introduction to Multiple Time Series Analysis*, Springer-Verlag.
- North American Free Trade Agreement Legal Text (1994).
- Rymarczyk J., Wróblewski M. (2006), *Pozaeuropejskie ugrupowania integracyjne*, Wydawnictwo Arboretum, Wrocław.
- Staszewska-Bystrova A. (2009), *Wektorowe modele autoregresyjne w analizie makroekonomicznych szeregów czasowych*, Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa „Dom Organizatora”, Toruń.
- Śledziwska K. (2012), *Znaczenie trzeciej fali regionalizmu w regulowaniu współpracy międzynarodowej*, Studia Ekonomiczne – Zeszyty Naukowe, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, zeszyt nr 123, Katowice 2012.
- Tchorek G. (2010), *Teoretyczne podstawy integracji walutowej* [w:] Kowalewski P., Tchorek G. (red.), *Mechanizmy funkcjonowania strefy euro*, Wydawnictwo NBP, Warszawa.
- The General Agreement on Tariffs and Trade (1947).
- Villarreal M.A. (2012), *Mexico's Free Trade Agreements*, Congressional Research Service.
- Welfe A. (2009), *Ekonometria. Metody i ich zastosowanie*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.
- WTO Legal Text, *Differential and more favourable treatment reciprocity and fuller participation of developing countries*, Decision of 28 November 1979 (L/4903).
- WTO Legal Text, Uruguay Round Agreement (1986).

Streszczenie

W artykule omówiono porozumienia handlowe zawarte między Meksykiem a innymi krajami. Wyniki analizy odpowiedzi na impuls oraz współczynników natychmiastowej quasi-korelacji wskazują na znaczący wzrost synchronizacji meksykańskiego cyklu koniunkturalnego z cyklami krajów rozwiniętych oraz na istotny wzrost wrażliwości gospodarki meksykańskiej na szoki w gospodarce światowej.

Słowa kluczowe: porozumienia handlowe, synchronizacja cykli koniunkturalnych, analiza odpowiedzi na impuls

Summary

Impact of the Mexican trade agreements on its business cycle synchronization with the world economy

In this paper we evaluate the role of trading channels in the transmission of shocks on the basis of the business cycle synchronization between the Mexican and the world economy. In order to evaluate business cycle synchronization, parameters of 2-variate VAR models for GDP growths are estimated. Measures of instantaneous quasi-correlation coefficients are calculated for the period preceding the signing of an agreement and the period of validity of the agreement.

Key words: trade agreements, business cycle synchronization, impulse response analysis

JEL: F15, C53, E32